

Formació de la personalitat (IX): Créixer. Un projecte en família (II). Els detalls de la llar

En aquesta segona part de l'article “Créixer en família” s’afronten altres elements que s’aprenen a la llar: la bona educació, la disciplina, l’humor, la vida d’oració, etcètera.

04/09/2017

Crepita el foc a la xemeneia durant una apassionada conversa sobre una antiga batalla. Un dels interlocutors té llavors una sortida sorprenent: «Crec que hi ha victòries i conteses plàcides i grans sacrificis propis i actes de noble heroisme (fins i tot en moltes de les lleugereses i contradiccions aparents) no menys difícils d'aconseguir, perquè no tenen crònica ni públic terrenals, però que es fan cada dia als racons més apartats, a les petites famílies i als cors d'homes i dones. Qualsevol d'aquests podria reconciliar amb el món l'home més exigent i omplir-lo de fe i d'esperança en ell».[1]

El futur del món no es forja només en les grans decisions internacionals, per crucials que puguin ser; es decideix sobretot en aquesta contesa quotidiana, en l'«amor pacient»[2] que és la tasca discreta d'avis, pares i fills. El projecte de créixer —un créixer, sobretot «cap endins»—,[3]

que acompanya cada persona al llarg de la seva vida, és necessàriament un treball d'equip: tots junts, *al pas de Déu* i amb la seva bufada a les espelmes de l'ànima.

Respirar un mateix aire

En una família en què es respira aire cristià, es comparteixen tasques, preocupacions, triomfs i fracassos. Tot és de tots i, alhora, es respecta allò de cadascú: s'ensenya als fills a ser ells mateixos, però sense aïllar-se en els gustos i les preferències. A la llar es valoren les coses que uneixen, que són com l'aire que permet a cadascú respirar a gust, omplir els pulmons i desenvolupar-se.

En aquesta tasca de mantenir l'aire de família tots són importants, fins i tot els més joves. Per això, convé anar donant als fills petites responsabilitats, d'acord amb la seva edat, que els portin a sortir de si mateixos, a descobrir que la casa

funciona perquè tots col·laboren: regar una planta, posar la taula, fer el llit i ordenar l'habitació, tenir cura d'un germà més petit, anar de compres... A poc a poc se'ls fa participar en les decisions: no s'imposen sense més ni més els plans familiars, sinó que se'ls presenten de manera atractiva. Així ningú no queda aïllat i es plasmen maneres de ser obertes, generoses, amb preocupació pel món i les altres persones.

L'afecte porta a sincronitzar les vides, a compartir amb els altres els nous capítols de la mateixa "sèrie". Ajuda molt tenir moments de descans en comú, activitats que uneixen i que permeten gaudir de tantes coses bones. Quan es presenta el dolor, la caritat —afecte sobrenatural— ens mou a compartir el pes: «porteu els uns les càrregues dels altres i així complireu la llei de Crist».[4] Ningú no pot viure com un

estrany a casa seva; és imprescindible tenir iniciativa, aixecar la mirada i fer atenció als altres: aficions, plans, amistats, treball, preocupacions... Són coses que requereixen temps, que és precisament el millor que un pare pot donar als fills, i que els fills poden donar als pares.

En una família cristiana hi ha també disciplina, però amable: així els fills aprenen a gust i a poc a poc, amb l'exemple dels grans. La correcció s'acompanya de bones maneres, que reflecteixen l'afecte; a més, s'expliquen els perquès, i s'intenta «no vessar, en els altres, el fel del propi mal humor»^[5] En ocasions, fa falta ser especialment clars, però els pares no obliden que les virtuts i els valors arrelen sobretot quan els fills els veuen encarnats en les seves vides. La fortalesa, la temprança, el pudor, la modèstia, viscudes en el dia a dia, se'ls presenten llavors com

autèntics béns: els resulten connaturals, com l'aire que respiren. Això val especialment per a la formació de l'afectivitat: els pares que exterioritzen el seu afecte mutu en els detalls més senzills de la convivència —tot i que sense manifestacions d'afecte que han de quedar en la intimitat dels esposos— introdueixen fàcilment els fills en el misteri de l'amor veritable entre un home i una dona.

«Si jo hagués de donar un consell als pares, els donaria sobretot aquest: que els vostres fills vegin —de petits ho veuen tot, i ho judiquen: no us feu il·lusions— que intenteu viure d'acord amb la vostra fe, que Déu no és tan sols en els vostres llavis, sinó que és en les vostres obres; que us esforceu a ser sincers i lleials, que us estimeu vosaltres i que els estimeu de debò».[6]

Gràcies, si us plau, perdó

En una llar «lluminosa i alegre»[7] hi ha un tracte senzill i confiat. I alhora, la proximitat no dona lloc a la indelicadesa ni a la insolència. Tots tenim defectes, podem fallar i ferir; però tenim la capacitat de passar per alt incompressions o malentesos, sense allotjar rancor. A qualsevol nivell, de pares a fills, de fills a pares o entre germans, cal fixar-se en el que és positiu, el que uneix. Com en qualsevol convivència, de vegades sorgiran discussions o baralles, però val la pena acabar el dia reconciliats: és el moment de portar a la pràctica l'ensenyament de Crist de no posar límits al perdó.[8] A més, demanar perdó madura l'ànima pròpia i la del que rep o presencia una excusa sincera. «Escolteu bé: heu discutit dona i marit? Els fills amb els pares? Heu discutit molt? No està bé, però aquest no és l'autèntic problema. El problema és que aquest sentiment encara sigui present l'endemà. Per això, si heu discutit, no heu d'acabar

mai el dia sense fer les paus a la família». [9]

Qui estima de veritat, sap comprendre i disculpar; és més: ho necessita. I des de la família, exporta al món aquest ambient. Per transformar la selva, comencem pel nostre jardí, per l'«ecologia de la vida de cada dia», que es manifesta «a la nostra habitació, a casa nostra, al nostre lloc de treball, al nostre barri». [10] La família és «el lloc de la formació integral, on es desenvolupen els diferents aspectes, íntimament relacionats entre sí, de la maduració personal. En la família s'aprèn a *demanar permís* sense sotmetre ningú, a *dir gràcies* com a expressió d'una sentida valoració de les coses que rebem, a dominar la voracitat o l'agressivitat, i a *demanar perdó* quan fem algun mal». [11]

Aquesta actitud ens ajuda a relativitzar els problemes que es

poden produir en la convivència i a descartar la idea que en altres circumstàncies tot seria més senzill. Acostuma a ser més fàcil jutjar positivament a qui no conviu amb nosaltres. Fins i tot algú amb una psicologia equilibrada tendeix a idealitzar la part bona d'amics i coneguts, i a posar, en canvi, en primer pla els defectes i errors dels familiars més propers. Tanmateix, com n'és de necessari conèixer i remeiar aquests prejudicis! Ni el somriure i l'amabilitat de qui veiem molt de tant en tant no és sempre així; ni aquell comentari esquerp d'un germà o germana, després d'un mal dia o una mala nit, no reflecteix tota la seva forma de ser, o indica l'opinió que té de nosaltres. A més, és bo saber que quan hi ha més confiança amb algú és lògic que baixem una mica la guàrdia i sorgeixin més fàcilment alleujaments, en una direcció o en una altra; part de l'afecte consisteix

llavors a comprendre;[12] a ser, si cal, qui eixuga llàgrimes.

Les etapes del desenvolupament, amb les crisis respectives, són reptes que requereixen paciència, perquè la maduració gairebé mai no es produeix de cop. En especial l'adolescència, més o menys prolongada, afecta l'ambient de la llar i de vegades porta discòrdies i més nerviosisme en grans i petits. Però passa el temps i, si s'ha afrontat bé la crisi, la família en surt enfortida: les aigües no només tornen al seu curs, sinó que es fan més fortes i saludables.

És normal que, quan arriben a l'adolescència, els fills necessitin espais de llibertat, formar el seu propi nucli d'amistats, aprendre a volar sols. Els pares continuaran sent el punt de mira, tot i que la vivacitat juvenil no ho vulgui acceptar. Per això, és important que no apareguin

només com l'“autoritat”, sinó que fomentin també un tracte amigable i ple de confiança. Els pares animen a prendre decisions i mostren els obstacles; assenyalen tant les roques que poden trobar en *navegar* com el far al qual val la pena dirigir-se. I això es transmet més amb l'exemple que amb moltes paraules o regles, malgrat que lògicament algunes són necessàries.

En tot cas, cal confiar en els fills, perquè només en un clima de confiança creix la llibertat. És fins i tot preferible, deia sant Josepmaria, que els pares «algun cop es deixin enganyar: la confiança que es posa en els fills fa que ells mateixos s'avergonyeixin d'haver-ne abusat, i que es corregeixin; en canvi, si no tenen llibertat, si veuen que no se'ls té confiança, se sentiran moguts a enganyar-nos sempre».[13]

Una família que resa unida es manté unida

En la família també s'aprèn a tractar amb Déu: s'aprèn a resar. Com apreciava sant Josepmaria les oracions que li va ensenyar la seva mare! «Sense les mares, no només no hi hauria nous fidels, sinó que la fe perdria bona part de la seva escalfor senzilla i profunda».[14] El més habitual és que els pares ensenyin els fills a llegir aquesta partitura. No poques vegades, tanmateix, es produeix un intercanvi de papers, i la Providència se serveix dels fills perquè el pare o la mare descobreixin l'esplèndida melodia de la fe.

En tantes ocasions, serà possible i útil resar tots junts, recordant que «la família que resa unida es manté unida».[15] La pietat transparent i sincera il·lumina cap endins i cap enfora de la casa, i es va enllaçant

serenament amb la resta d'ocupacions diàries. És igual que de vegades hi hagi distraccions: els fills que van d'un costat a un altre, les múltiples tasques de la llar... Quan hi posem el que està de part nostra, aquestes distraccions no generen dissonàncies, sinó que ressonen també al cel.

D'uns pares fidels sorgeixen nous pares fidels, i també molts que, acceptant la invitació de Déu, segueixen un camí vocacional en el celibat. Ni l'amor a una altra persona ni l'amor a Déu no competeixen amb l'afecte a la nostra família, sinó que l'augmenten. Sempre, en cada moment de la vida, corre per les nostres venes la mateixa sang: estem units, malgrat que puguin existir distàncies, compromisos i múltiples obligacions. Un signe de maduresa és precisament la capacitat, que s'aprèn amb el temps, per compaginar els deures que provenen de la mateixa

llar que formem amb el cultiu de l'afecte filial i fraternal cap a la família d'origen. Comptem amb la seva oració per a la nostra missió en la vida, i nosaltres els donem suport amb la nostra. No es tracta d'un simple premi de consolació: «un germà ajudat pel seu germà és plaça forta i alta, forta com a muralla real». [16]

De la llar a la perifèria

Els grans fronts de la família no s'esgoten en la família. De la mateixa manera que seria impossible madurar centrant-se en un mateix, la vida familiar creix obrint-se a l'exterior. Una llar cristiana té, sí, unes portes que protegeixen la intimitat, que donen l'ambient adequat per al creixement, però que no asfixien ni tapen els ulls.

Per això, la solidaritat forma una part important de la missió de les famílies cristianes: se surt així, amb

creativitat, a la trobada dels més necessitats, es busca el desenvolupament de la cultura i l'educació per a tothom, la cura de la terra com la casa comuna... Les carències són molt variades i moltes vegades no coincideixen amb les prioritats que algunes ideologies o grups minoritaris llancen a l'agenda del món. Quins grans exemples hem vist de llars que surten a la trobada d'immigrants sense sostre; de famílies nombroses que reben un fill nou; de pares que se sacrifiquen pels seus fills i pels dels altres, superant les dificultats amb heroisme; de matrimonis sense fills que dediquen la seva vida a ajudar altres famílies.

I el millor és que “tot queda a casa”: els primers a guanyar amb aquestes iniciatives són els de la mateixa llar. I de casa al món: la família, escola d'amor gratuït i sincer, és «l'antídot més fort davant de la difusió de l'individualisme egoïsta».[17] Qui ha

crescut amb «el “sa prejudici psicològic” de pensar habitualment en els altres»[18] gaudeix escoltant, comprenent, convivint, resolent necessitats concretes dels seus germans els homes.

Les famílies no estan soles

El panorama de les famílies, el seu paper a l'Església i al món, és apassionant. Alhora, no s'escapen a ningú les dificultats per les quals travessen. Però les famílies no estan soles: molta gent bona dedica temps i energia a ajudar els pares en la seva tasca de formació. Escoles, clubs juvenils i tantes altres iniciatives són un suport de vegades decisiu per a la cura dels joves, dels ancians. El suport a les tasques de la llar, no exclusives de les mares, és una altra columna de les llars cristianes: per això, als que aboquen la seva vida a transmetre la seva ciència i experiència en aquest camp, els deia

sant Josepmaria que tenen «més eficàcia educadora que molts catedràtics d'universitat».[19]

Què podem dir, finalment, quan malgrat els esforços queda la impressió que es podria haver fet alguna cosa més? Quants pares que intenten educar els fills tant bé com poden, tant com n'han sabut, els veuen després amb problemes materials i espirituals, mancats de fe o amb vides desarreglades. A més de continuar aprofundint per prevenir i millorar, si arriba aquesta situació, és l'hora d'imitar el pare de la paràbola, que sense forçar la llibertat del fill, surt a trobar-lo, disponible per ajudar-lo tan bon punt faci un senyal de voler-se corregir.[20] És el moment d'acudir més al cel, dient potser: Déu meu, ara et toca a tu. «Els pares han de ser pacients. Moltes vegades no podem fer res més que esperar; resar i esperar amb

paciència, dolçor, magnanimitat i misericòrdia».[21]

Wenceslao Vial

[1] Dickens, Charles *La batalla de la vida*, a *Obras Completas*, Aguilar, Madrid 1948, vol. I, p. 1135.

[2] Francesc, *Homilía*, 27-X-2013.

[3] Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 294.

[4] *Gal* 6, 2.

[5] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 174

[6] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 28

[7] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 78

[8] Cf. *Mt* 18, 21-22.

[9] Francesc, *Audiencia*, 13-V-2015.

[10] Francesc, *Laudato si'*, núm. 147;
cf. *Audiencia general*, 13-V-15.

[11] Francesc, *Laudato si'*, núm. 213.

[12] Cf. *Camí*, núm. 463.

[13] *Converses amb Monsenyor
Escrivà de Balaguer*, núm. 100.

[14] Francesc, *Audiencia*, 7-I-2015.

[15] Sant Joan Pau II, carta apostòlica
Rosarium Virginis Mariae, n. 41.

[16] *Prv* 18,19.

[17] Francesc, *Audiencia*, 7-I-2015.

[18] Sant Josepmaria, *Forja*, núm.
861.

[19] *Converses amb Monsenyor
Escrivà de Balaguer*, núm. 88.

[20] Cf. *Lc* 15,20.

[21] Francesc, *Audiencia*, 4-II-2015.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-ad/article/creixer-un-
projecte-en-familia-ii/](https://opusdei.org/ca-ad/article/creixer-un-projecte-en-familia-ii/) (05/04/2026)